

HOTĂRÂREA CURȚII
din 13 martie 2001¹

PreussenElektra AG
împotriva
Schleswig AG

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Landgericht Kiel)

„Energie electrică — Surse de energie regenerabile — Dispoziție națională care impune întreprinderilor de furnizare a energiei electrice obligația de cumpărare de energie electrică la prețuri minime și de repartizare a costurilor aferente între întreprinderile respective și întreprinderile de exploatare de rețele în amonte — Ajutor de stat — Compatibilitate cu libera circulație a mărfurilor”

În cauza C-379/98,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), de către Landgericht Kiel (Germania), de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

PreussenElektra AG

și

Schleswig AG,

în prezența:

Windpark Reußenköge III GmbH

și

Land Schleswig-Holstein,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 92 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 28 CE și 87 CE), precum și a articolului 93 alineatul (3) din Tratatul CE [devenit articolul 88 alineatul (3) CE],

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann, M. Wathelet și V. Skouris, președinți de cameră, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón și R. Schintgen (raportor), judecători,

avocat general: domnul F. G. Jacobs,
grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru PreussenElektra AG, de către D. Sellner, Rechtsanwalt,
- pentru Schleswig AG, de către M. Nebendahl, Rechtsanwalt,
- pentru Windpark Reußenköge III GmbH și Land Schleswig-Holstein, de către W. Ewer, Rechtsanwalt,
- pentru guvernul german, de către domnii W.-D. Plessing și C.-D. Quassowski, în calitate de agenți,
- pentru guvernul finlandez, de către domnul H. Rotkirch și de către doamna T. Pynnä, în calitate de agenți,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de către domnii V. Kreuzschitz și P. F. Nemitz, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale PreussenElektra AG, Schleswig AG, Windpark Reußenköge III GmbH, Land Schleswig-Holstein, ale guvernului german și ale Comisiei în ședința din 27 iunie 2000,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 26 octombrie 2000,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin Ordonanța din 13 octombrie 1998, primită la Curte la 23 octombrie 1998, Landgericht Kiel a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE (devenit articolul 234 CE), trei întrebări preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 92 din Tratatul CE (devenite, după modificare, articolele 28 CE și 87 CE), precum și a articolului 93 alineatul (3) din Tratatul CE [devenit articolul 88 alineatul (3) CE].
- 2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între PreussenElektra AG (denumită în continuare „PreussenElektra”) și Schleswig AG (denumită în continuare „Schleswig”) privind rambursarea sumelor plătite de prima societate celei de-a doua în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Gesetz über die Einspeisung von Strom aus erneuerbaren Energien in das öffentliche Netz din 7 decembrie 1990 (Legea privind alimentarea rețelei publice cu energie electrică din surse de energie regenerabile, BGBl. 1990 I, p. 2633, denumită în continuare „Stromeinspeisungsgesetz”), în versiunea rezultată de la articolul 3 alineatul (2) din Gesetz zur Neuregelung des Energiewirtschaftsrechts din 24 aprilie 1998 (Noua lege privind dreptul energiei, BGBl. 1998 I, p. 730, denumită în continuare „legea din 1998”).

Cadrul normativ

- 3 Stromeinspeisungsgesetz a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1991. În temeiul articolului 1, intitulat „Domeniul de aplicare”, acesta reglementa, în versiunea sa inițială, cumpărarea, de către întreprinderile publice de furnizare a energiei electrice, de curent electric produs exclusiv pe bază de energie hidroelectrică, energie eoliană, energie solară, gaze provenite de la depozite de deșuri și instalații de epurare sau de la produse ori reziduuri și deșuri biologice din agricultură și silvicultură, precum și indemnizația de plătit pentru acest tip de curent.

- 4 Este recunoscut faptul că noțiunea de întreprindere publică de furnizare a energiei electrice include atât întreprinderile private, cât și întreprinderile aparținând parțial sau integral sectorului public.
- 5 Gesetz zur Sicherung des Einsatzes von Steinkohle in der Verstromung und zur Änderung des Atomgesetzes und des Stromeinspeisungsgesetzes din 19 iulie 1994 (Legea privind garantarea aprovizionării cu cărbune a centralelor electrice și modificarea Legii privind energia nucleară și a Stromeinspeisungsgesetz, BGBl. 1994 I, p. 1618, denumită în continuare „legea din 1994”), a extins domeniul de aplicare a Stromeinspeisungsgesetz, astfel cum a fost definit la articolul 1, incluzând energia electrică provenită din industria lemnului. Legea din 1998 a înlocuit referirea la produse ori reziduuri și deșeuri biologice din agricultură și silvicultură, precum și la industria lemnului cu expresia „biomasă” și a precizat că Stromeinspeisungsgesetz se aplică curentului electric produs din surse de energie regenerabile enumerate „în domeniul de validitate a prezentei legi”.
- 6 Articolul 2 din Stromeinspeisungsgesetz, intitulat „Obligația de cumpărare”, prevede că întreprinderile de furnizare a energiei electrice au obligația de a cumpăra curent electric produs în zona lor de aprovizionare din surse de energie regenerabile și de a-l plăti conform dispozițiilor articolului 3. În versiunea rezultată din legea din 1998, care a adăugat o a doua și a treia teză, acest articol s-a formulat după cum urmează:

„Întreprinderile de furnizare a energiei electrice care operează o rețea de furnizare generală au obligația de a cumpăra curent electric produs în zona lor de furnizare din surse de energie regenerabile și de a plăti o indemnizație pentru această alimentare cu curent conform articolului 3. În ceea ce privește instalațiile de producție care nu sunt situate în zona de furnizare a unui operator de rețea, această obligație se aplică întreprinderii a cărei rețea adaptată pentru alimentare cu curent este cea mai apropiată de instalație. Costurile suplimentare generate de aplicarea articolelor 2 și 4 se pot imputa, în înregistrările contabile, distribuției sau transportului și se pot lua în considerare la calcularea indemnizației de tranzit.”

- 7 Articolul 3 din Stromeinspeisungsgesetz, în versiunea rezultată din legea din 1998, intitulat „Valoarea indemnizației”, dispune:

„1. În ceea ce privește curentul electric produs din surse de energie hidroelectrică, din gaze provenite de la depozite de deșeuri sau instalații de epurare, precum și din biomasă, indemnizația se ridică la cel puțin 80 % din venitul mediu pe kilowatt-oră obținut din furnizarea curentului electric către toți consumatorii finali de către întreprinderile de furnizare a energiei electrice. În cazul centralelor hidroelectrice sau al instalațiilor de tratare a gazelor de la depozite de deșeuri sau instalații de epurare a căror putere depășește 500 kilowați, norma nu se aplică decât pentru acea parte din curentul electric alimentat în cursul fiecărui exercițiu contabil care corespunde cu 500 împărțit la puterea instalației în kilowați; puterea se definește ca medie anuală între puterea efectivă maximă măsurată în fiecare lună. Prețul surplusului de curent se ridică la cel puțin 65 % din venitul mediu în sensul primei fraze.

2. În ceea ce privește curentul electric produs din surse de energie solară sau eoliană, indemnizația se ridică la cel puțin 90 % din venitul mediu în sensul primei teze de la alineatul (1).

3. Venitul mediu care se ia în considerare în sensul alineatelor (1) și (2) îl constituie valoarea publicată anual de Oficiul Federal de Statistici pentru penultimul an calendaristic, exprimat în

pfennig pe kilowatt-oră fără impozitul pe cifra de afaceri. La calcularea indemnizației în sensul alineatelor (1) și (2), ar trebui să se facă rotunjirea la două cifre după virgulă.”

8 În timp ce, în urma modificării făcute în Stromeinspeisungsgesetz prin legea din 1994, indemnizația stabilită pentru curentul electric menționat la articolul 3 alineatul (1) a ajuns de la 75 % la 80 % din venitul mediu pe kilowatt-oră obținut din furnizarea curentului electric către toți consumatorii finali, cea stabilită pentru curentul produs pe bază de energie solară și energie eoliană, menționată la articolul 3 alineatul (2) nu s-a modificat după intrarea în vigoare a Stromeinspeisungsgesetz.

9 În versiunea inițială, articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz, intitulat „Clauză pentru circumstanțe excepționale”, era formulat după cum urmează:

„1. Obligațiile prevăzute la articolele 2 și 3 nu se aplică în cazul în care respectarea acestora ar constitui o circumstanță excepțională nejustificată sau ar face imposibilă respectarea de către întreprinderea de furnizare a energiei electrice a obligațiilor sale care decurg din Bundestarifordnung Elektrizität din 18 decembrie 1989 (BGBl. 1989 I, p. 2255). În acest caz, obligațiile se transferă întreprinderii de furnizare a energiei electrice situate în amonte.

2. Există o circumstanță excepțională nejustificată în special în cazul în care întreprinderea de furnizare a energiei electrice ar fi constrânsă să-și majoreze prețurile la un nivel semnificativ superior celor ale întreprinderilor de furnizare a energiei electrice similare sau situate în amonte.”

10 Legea din 1998 a adus mai multe modificări la articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz. Pe de o parte, aceasta i-a adăugat două alineate noi, care au devenit alineatele (1) și (4). Pe de altă parte, a făcut unele modificări ale fostului alineat (1), care a devenit noul alineat (2). Fostul alineat (2), rămas nemodificat, a devenit noul alineat (3). În consecință, în versiunea rezultată din legea din 1998, articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz se prezintă astfel:

„1. În măsura în care kilowații-oră de indemnizat depășesc 5 % din totalul kilowaților-oră furnizați de întreprinderea de furnizare a energiei electrice în cursul unui an calendaristic prin intermediul rețelei proprii, operatorul rețelei situate în amonte are obligația de a rambursa întreprinderii de furnizare costurile suplimentare generate de kilowații-oră care depășesc această cotă. În cazul operatorilor de rețea situați în amonte, obligația constituită de dreptul la rambursare în sensul primei teze face de asemenea parte din costurile suplimentare respective. Dacă nu există un asemenea operator, obligația prevăzută la articolul 2 prima teză încetează să existe în ceea ce privește întreprinderile de furnizare a energiei electrice aflate în situația menționată la prima și a doua teză la începutul anului calendaristic ulterior apariției acestei situații, în cazul instalațiilor care nu sunt încă gata în esență la momentul respectiv. În cazul turbinelor eoliene, momentul relevant îl constituie instalarea pilonului și a rotorului.

2. Obligațiile prevăzute la articolele 2 și 3 nu se aplică în cazul în care, chiar și în cazul aplicării clauzei de rambursare de la alineatul (1), respectarea acestora constituie o circumstanță excepțională nejustificată. În acest caz, obligațiile se transferă operatorului de rețea situat în amonte.

3. Există o circumstanță excepțională nejustificată în special în cazul în care întreprinderea de furnizare a energiei electrice este constrânsă să-și majoreze prețurile la un nivel semnificativ superior celor ale întreprinderilor de furnizare similare sau situate în amonte.

4. Ministerul Federal al Economiei trebuie să prezinte Bundestag-ului un raport privind efectele clauzei pentru circumstanțe excepționale cel târziu în 1999 și în orice caz în timp util pentru adoptarea unei alte dispoziții compensatorii înainte de producerea consecințelor menționate la alineatul (1) a treia teză.”

- 11 Reiese din ordonanța de trimitere, cât și din observațiile scrise prezentate în fața Curții că în scrisoarea din 14 august 1990 guvernul german a notificat Comisiei, conform dispozițiilor articolului 93 alineatul (3) din tratat, ca fiind ajutor de stat, proiectul de lege devenit Stromeinspeisungsgesetz după adoptare. Prin scrisoarea din 19 decembrie 1990, Comisia a autorizat proiectul notificat, după ce a considerat, pe de o parte, că proiectul respectiv era în conformitate cu obiectivele politicii energetice a Comunităților Europene, iar pe de altă parte, că sursele de energie regenerabile nu constituiau decât o parte redusă din sectorul energetic și că veniturile suplimentare ca și repercusiunile asupra prețurilor curentului electric erau reduse. Comisia a invitat, cu toate acestea, guvernul german să îi comunice informații privind aplicarea Stromeinspeisungsgesetz, aceasta trebuind să fie reexaminată după doi ani de la intrarea în vigoare, și a subliniat că orice modificare sau prorogare a legii respective trebuie să facă obiectul unei notificări prealabile.
- 12 Rezultă, de asemenea, din ordonanța de trimitere și din observațiile scrise prezentate în fața Curții că, în urma a numeroase plângeri făcute de întreprinderi de furnizare a energiei electrice, Comisia a informat Ministerul Federal al Economiei prin scrisoarea din 25 octombrie 1996 despre îndoielile sale privind faptul dacă, ținând seama de creșterea producției de energie electrică de origine eoliană, Stromeinspeisungsgesetz continua să fie compatibilă cu dispozițiile tratatului în materie de ajutoare. În această scrisoare, Comisia a făcut mai multe propuneri de modificare în ceea ce privește reglementarea aplicabilă energiei eoliene și a precizat că, dacă Bundestag nu se pregătea să modifice Stromeinspeisungsgesetz în acest sens, s-ar putea vedea obligată să propună Republicii Federale Germania măsuri utile în sensul articolului 93 alineatul (1) din tratat pentru a asigura compatibilitatea legii cu normele comunitare în vigoare în domeniul ajutoarelor.
- 13 Rezultă în plus din observațiile scrise ale Windpark Reußenköge III GmbH (denumită în continuare „Windpark”) și Land Schleswig-Holstein, intervenienți în acțiunea principală, precum și ale Comisiei că, la cererea acesteia, guvernul german a informat Comisia despre stadiul progresului lucrărilor referitoare la proiectul noii legi privind dreptul energiei. Într-o scrisoare din 29 iulie 1998, și anume ulterior intrării în vigoare a legii din 1998, Comisia a informat Ministerul Federal al Economiei că, având în vedere progresele în curs la nivel comunitar referitoare în special la eventualele propuneri de armonizare a normelor privind alimentarea cu curent din surse de energie regenerabile, nu plănuia să adopte o decizie formală cu privire la Stromeinspeisungsgesetz, în versiunea rezultată din legea din 1998, înainte de întocmirea raportului ministerial privind efectele clauzei pentru circumstanțe excepționale, prevăzut la articolul 4 alineatul (4), cu toate că organul legislativ german nu a ținut seama de propunerile formulate în scrisoarea sa din 25 octombrie 1996 atunci când a adoptat legea din 1998.
- 14 În cele din urmă, rezultă dintr-o notă de subsol publicată cu legea din 1998 că aceasta, al cărei articol 1 este intitulat „Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung” (Legea privind furnizarea de energie electrică și gaz) a transpus în legislația națională Directiva 96/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 decembrie 1996 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică (JO 1997, L 27, p. 20).
- 15 Această directivă, în care al treilea considerent confirmă că nu aduce atingere cu nimic aplicării tratatului, în special a dispozițiilor acestuia privind piața internă și concurența,

dispune, la articolul 8 alineatele (3) și (4), care face parte din capitolul IV intitulat „Exploatarea rețelei de transport”:

„3. Un stat membru poate impune operatorului de rețea, la dispecerizarea instalațiilor de producere, să acorde prioritate celor care utilizează surse de energie regenerabile sau deșeuri cu producere combinată de energie termică și electrică.

4. Din motive de siguranță a alimentării, un stat membru poate dispune să li se acorde prioritate la dispecerizare instalațiilor de producere care folosesc, ca sursă primară de energie, combustibili indigeni, într-un procent care să nu depășească, într-un an calendaristic, 15 % din totalul energiei primare necesare pentru producerea energiei electrice consumate în statul membru respectiv.”

16 Pe de altă parte, conform articolului 11 alineatul (3) inclus în capitolul V, intitulat „Exploatarea rețelei de distribuție”,

„[u]n stat membru poate impune operatorului de rețea de distribuție, la dispecerizarea instalațiilor de producere, să acorde prioritate celor care utilizează surse de energie regenerabile sau deșeuri cu producere combinată de energie termică și electrică.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

17 PreussenElektra operează în Germania mai mult de douăzeci de centrale electrice convenționale și nucleare, precum și o rețea de distribuție electrică de înaltă și foarte înaltă tensiune. Prin această rețea, PreussenElektra furnizează energie electrică unor întreprinderi regionale de furnizare a energiei electrice, întreprinderi comunale de o anumită dimensiune și întreprinderi industriale.

18 Schleswag este o întreprindere regională de furnizare a energiei electrice care cumpără energia electrică de care are nevoie pentru a-și aproviziona clienții din Land Schleswig-Holstein aproape în exclusivitate de la PreussenElektra.

19 PreussenElektra deține 65,3 % din acțiunile Schleswag. Restul de 34,7 % sunt deținute de diverse autorități comunale din Land Schleswig-Holstein.

20 În conformitate cu articolul 2 din Stromeinspeisungsgesetz, Schleswag are obligația de a cumpăra energie electrică produsă în zona sa de aprovizionare din surse de energie regenerabile, inclusiv energie electrică de origine eoliană. Rezultă din ordonanța de trimitere că proporția de energie electrică de origine eoliană din cifra de afaceri totală în materie de energie electrică a Schleswag, care era de 0,77 % în 1991, a crescut continuu și trebuia să ajungă la aproximativ 15 % în 1998. În consecință, costul suplimentar suportat de Schleswag ca urmare a obligației de cumpărare la prețul minim stabilit de Stromeinspeisungsgesetz, care era de 5,8 milioane DEM în 1991, trebuia să ajungă la circa 111,5 milioane DEM în 1998, din care numai circa 38 milioane DEM trebuia să rămână în sarcina Schleswag, ținând seama de aplicarea mecanismului de compensație introdus la articolul 4 alineatul (1) din Stromeinspeisungsgesetz prin legea din 1998.

21 La finalul lunii aprilie 1998, alimentarea Schleswag cu energie electrică produsă din surse de energie regenerabile a atins 5 % din cantitatea de energie electrică vândută în cursul întregului an precedent. Schleswag a facturat atunci întreprinderii PreussenElektra, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Stromeinspeisungsgesetz, în versiunea rezultată din legea din 1998 (denumită în continuare „Stromeinspeisungsgesetz, modificată”), costurile suplimentare

rezultate din cumpărarea de energie electrică produsă din surse de energie regenerabilă, solicitându-i pentru început tranșe lunare de 10 milioane DEM.

- 22 PreussenElektra a efectuat plata solicitată pentru luna mai 1998, rezervându-și totuși dreptul de a solicita restituirea acesteia în orice moment. Exact acest lucru a făcut adresând Landgericht Kiel o cerere de rambursare a unei sume de 500 000 DEM, reprezentând partea din suma plătită întreprinderii Schleswag în compensație pentru costurile suplimentare generate de cumpărarea de către aceasta de energie electrică de sursă eoliană. Landgericht precizează în ordonanța de trimitere că aceste costuri suplimentare nu se pot transfera clienților Schleswag din moment ce ministrul Energiei din Landul Schleswig-Holstein a refuzat să aprobe cererea de modificare a tarifelor întreprinderii Schleswag.
- 23 În fața Landgericht, PreussenElektra a afirmat că suma reclamată i se plătise întreprinderii Schleswag fără niciun motiv juridic valid și trebuia să facă obiectul unei restituiri, în măsura în care articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, pe care se baza această plată, era contrar dispozițiilor din tratat aplicabile direct în domeniul ajutoarelor de stat și, prin urmare, nu se putea aplica. Modificarea domeniului de aplicare a Stromeinspeisungsgesetz și introducerea unei reguli de repartizare a costurilor suplimentare, care rezultă din legea din 1998, ar fi necesitat, anterior intrării în vigoare a acesteia, punerea în aplicare a procedurii prevăzute la articolul 93 din tratat, ceea ce Republica Federală Germania a omis să facă. De asemenea, PreussenElektra a solicitat ca Schleswag să fie obligată la rambursarea sumei de 500 000 DEM, majorată cu o rată a dobânzii de 5 % de la 15 iulie 1998.
- 24 Schleswag a solicitat respingerea acestei cereri. Deși recunoaște că Stromeinspeisungsgesetz modificată conținea un regim de ajutoare modificat, aceasta a susținut că articolul 4 din lege nu constituia decât o simplă regulă de redistribuție având obiectul de a atenua consecințele pe care întreprinderile de furnizare a energiei electrice le suportă din cauza articolelor 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, și că articolul, luat în considerare separat, nu are așadar caracterul unui ajutor în sensul articolului 92 din tratat. Or, pe de o parte, articolele 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, nu ar afecta raportul juridic existent între PreussenElektra și Schleswag, astfel încât Landgericht nu ar putea exclude aplicarea lor în acțiunea principală. Pe de altă parte, neaplicarea articolului 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, nu ar afecta obligația întreprinderii Schleswag de a cumpăra energie electrică produsă din surse de energie regenerabile la prețurile minime stabilite. În consecință, efectul de sancțiune derivat din aplicarea directă a articolului 93 alineatul (3) a treia teză din tratat nu ar permite nici sancționarea ajutorului ilegal constituit de articolele 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, nici neaplicarea articolului 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, astfel încât ar trebui să se considere că plata în litigiu s-a efectuat având un temei juridic valid.
- 25 Pe de o parte, întrucât a constatat că Comisia nu fusese informată, în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din tratat, în legătură cu modificările făcute în Stromeinspeisungsgesetz prin legea din 1998, Landgericht a considerat că se menținea relevanța necesității de a stabili dacă noua versiune a acesteia în ansamblu sau unele dintre elementele acesteia constituie un ajutor de stat în sensul articolului 92 din tratat, chiar dacă guvernul german și Comisia consideraseră deja drept ajutor regimul inițial din Stromeinspeisungsgesetz în cadrul procedurii de notificare întreprinse în 1990. Într-adevăr, potrivit Landgericht, chiar dacă modificările făcute prin legea din 1998 în Stromeinspeisungsgesetz ar fi trebuit să fie considerate drept o modificare a regimului inițial, procedura de la articolul 93 alineatul (3) din tratat nu ar fi trebuit să se aplice acestui regim modificat decât dacă acesta constituia în sine un regim de ajutoare în sensul articolului 92 din tratat.

- 26 Pe de altă parte, Landgericht a considerat că obligația de a cumpăra energie electrică produsă în Germania din surse de energie regenerabile în condiții care nu ar putea fi obținute pe o piață liberă putea implica o scădere a cererii de energie electrică produsă în alte state membre, astfel încât nu se putea exclude o restricție în calea comerțului dintre statele membre, interzisă prin articolul 30 din tratat.
- 27 În aceste condiții, considerând că interpretarea articolelor 30, 92 și 93 alineatul (3) din tratat îi era necesară pentru soluționarea litigiului pendinte pe rolul său, Landgericht Kiel a decis să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Indemnizația pentru alimentarea cu curent („Stromeinspeisevergütung”) și regimul de restituire, conform articolelor 2 sau 3 sau 4 sau 2–4 coroborate din Gesetz über die Einspeisung von Strom aus erneuerbaren Energien in das öffentliche Netz din 7 decembrie 1990 (BGBl. I, p. 2633), în versiunea de la articolul 3 alineatul (2) din Gesetz zur Neuregelung des Energiewirtschaftsrechts din 24 aprilie 1998 [BGBl. I, p. 730 (734-736)], constituie un ajutor de stat în sensul articolului 92 din Tratatul CE?

Articolul 92 din Tratatul CE trebuie interpretat în sensul că noțiunea de ajutor aflată la baza acestei dispoziții include, de asemenea, dispoziții naționale care au obiectul de a sprijini persoana care beneficiază de plată, pentru care mijloacele de sprijin necesare nu provin totuși nici direct nici indirect din bugetul public, ci sunt impuse în temeiul obligațiilor de cumpărare prevăzute prin lege la prețuri minime stabilite anumitor întreprinderi dintr-un sector care, din motive de drept și de fapt, nu pot transfera aceste obligații consumatorului final?

Articolul 92 din Tratatul CE trebuie interpretat în sensul că noțiunea de ajutor aflată la baza acestei dispoziții cuprinde, de asemenea, dispoziții naționale care reglementează numai repartizarea între întreprinderi aflate în etape de producție diferite a sarcinilor care constituie consecința obligațiilor de cumpărare și a indemnizațiilor minime, în cazul în care conceptul organului legislativ implică în sine o repartizare durabilă a acestor sarcini, fără ca întreprinderea care suportă sarcina să primească o contraprestație?

2) În măsura în care se răspunde negativ la întrebarea (1) în ceea ce privește articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz [modificată]:

Articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE trebuie interpretat în sensul că efectul de obstacol al acestei dispoziții nu cuprinde numai sprijinul ca atare, ci și normele de aplicare, ca de exemplu articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz [modificată]?

3) În măsura în care se răspunde negativ la întrebările (1) și (2):

Articolul 30 din Tratatul CE trebuie interpretat în sensul că există între statele membre o restricție cantitativă la import sau măsuri cu efect echivalent în sensul articolului 30 din Tratatul CE în cazul în care o reglementare națională obligă întreprinderile să cumpere curent produs din surse de energie regenerabile la prețuri minime și solicită contribuția operatorilor de rețea pentru a asigura finanțarea fără contraprestație?”

Cu privire la admisibilitate

- 28 Windpark și Land Schleswig-Holstein (denumiți în continuare „intervenienții în acțiunea principală”), precum și guvernul german contestă admisibilitatea în totalitate sau în parte a acțiunii pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare.

- 29 În primul rând, intervenienții în acțiunea principală susțin că ordonanța de trimitere conține mai multe lacune sau erori factuale.
- 30 În această privință, aceștia susțin că instanța de trimitere a considerat în mod eronat, pe de o parte, că nu fusese informată Comisia despre modificările făcute în Stromeinspeisungsgesetz prin legea din 1998, iar pe de altă parte, că întreprinderile de furnizare a energiei electrice nu puteau, din motive de fapt și de drept, să transfere consumatorului final cheltuielile pe care le suportă în temeiul indemnizației prevăzute la articolul 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată.
- 31 În al doilea rând, intervenienții în acțiunea principală și guvernul german susțin că litigiul din acțiunea principală nu constituie un litigiu real, ci o construcție artificială.
- 32 În această privință, aceștia precizează că reclamanta și pârâta în acțiunea principală sunt de acord când consideră că articolele 2–4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, citite în coroborare, sunt contrare dreptului comunitar. PreussenElektra a efectuat, cu toate acestea, plata compensatorie prevăzută la articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, solicitând restituirea parțială a acesteia de îndată. Aceștia susțin, de asemenea, că PreussenElektra este acționarul principal al Schleswag și are, drept urmare, o influență majoră asupra deciziilor și pozițiilor juridice ale acesteia.
- 33 În al treilea rând, intervenienții în acțiunea principală și guvernul german susțin că întrebările adresate nu sunt pertinente pentru soluționarea litigiului din acțiunea principală.
- 34 În ceea ce privește chestiunile referitoare la interpretarea articolelor 92 și 93 din tratat, intervenienții în acțiunea principală amintesc că, în temeiul jurisprudenței Curții (Hotărârea din 11 decembrie 1973, Lorenz, 120/73, Rec., p. 1471, punctul 9), îi revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru sarcina de a determina procedura juridică pentru asigurarea efectului direct al articolului 93 alineatul (3) a treia teză din tratat. Or, instanța de trimitere nu indică dacă și în ce condiții PreussenElektra ar avea, în cadrul ordinii juridice germane, dreptul la rambursarea sumelor pe care le reclamă și prin urmare nu demonstrează relevanța întrebărilor preliminare în raport cu legislația națională.
- 35 În plus, intervenienții în acțiunea principală susțin că rezultă din jurisprudența constantă (a se vedea în special Hotărârea din 17 martie 1993, Sloman Neptun, C-72/91 și C-73/91, Rec., p. I-887, punctele 11 și 12) că nu îi revine Curții competența de a interpreta noțiunea de ajutor în sensul articolului 92 din tratat decât în cazul în care nu s-a respectat procedura de control prealabil prevăzută la articolul 93 alineatul (3) din tratat. Or, pe de o parte, Stromeinspeisungsgesetz, în versiunea sa inițială, ar fi fost notificată Comisiei și autorizată de către aceasta, iar pe de altă parte modificările făcute în Stromeinspeisungsgesetz prin legea din 1998 nu ar constitui o modificare a ajutorului în sensul articolului 93 alineatul (3) din tratat, care ar fi necesitat o nouă notificare. În orice caz, schimbul de corespondență care a avut loc înainte și după adoptarea legii din 1998 între autoritățile germane și Comisie ar echivala, pe de o parte, cu notificarea de către guvernul german a modificărilor pe care această lege le-a efectuat în Stromeinspeisungsgesetz, iar pe de altă parte cu autorizarea implicită de către Comisie a modificărilor respective.
- 36 În ceea ce privește guvernul german, acesta consideră că nu este necesar să se răspundă la întrebările referitoare la articolul 92 din tratat pentru a permite instanței de trimitere să pronunțe o hotărâre în măsura în care, în acțiunea principală, singura întrebare decisivă ar fi aceea dacă Schleswag are dreptul la plată compensatorie în temeiul articolului 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, articol care nu ar reglementa totuși decât repartizarea

sarcinilor cauzate de plata indemnizației pentru alimentarea cu curent și nu ar include niciun ajutor pentru destinatarii acestei indemnizații.

- 37 În ceea ce privește întrebarea referitoare la articolul 30 din tratat, intervenienții în acțiunea principală și guvernul german subliniază că acțiunea principală nu prezintă un caracter transfrontalier și că reclamanta și pârâta din acțiunea principală nu au demonstrat că Stromeinspeisungsgesetz, modificată, le împiedică să importe energie electrică din alte state membre.
- 38 Este necesar să se amintească faptul că, în conformitate cu o jurisprudență constantă, în cadrul cooperării între Curte și instanțele naționale, instituită prin articolul 177 din tratat, este de competența instanței naționale exclusiv, care este sesizată cu privire la litigiu și care trebuie să-și asume răspunderea hotărârii judecătorești ulterioare, să evalueze având în vedere elementele specifice ale cauzei atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe hotărârea, cât și relevanța întrebărilor pe care aceasta le adresează Curții. În consecință, întrucât întrebările adresate privesc interpretarea dreptului comunitar, Curtea este obligată în principiu să se pronunțe (a se vedea, în special, Hotărârea din 15 decembrie 1995, Bosman, C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 59).
- 39 Cu toate acestea, Curtea a indicat, de asemenea, că în circumstanțe excepționale îi revine competența de a examina condițiile în care este sesizată de instanța națională pentru a-și verifica competența proprie (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 16 decembrie 1981, Foglia, 244/80, Rec., p. 3045, punctul 21). Refuzul de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională este posibil doar în cazurile în care este evident că interpretarea dreptului comunitar solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, problema este de natură ipotetică sau Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea, în special, Hotărârea Bosman, citată anterior, punctul 61; cea din 13 iulie 2000, Idéal tourisme, C-36/99, Rec., p. I-6049, punctul 20 și din 26 septembrie 2000, Kachelmann, C-322/98, Rec., p. I-7505, punctul 17).
- 40 În cazul de față, în ceea ce privește în primul rând pretensele lacune și erori factuale din ordonanța de trimitere, este suficient de amintit că nu Curții, ci instanței naționale îi revine sarcina de a demonstra faptele care au determinat litigiul și de a deduce consecințele pentru decizia pe care trebuie să o adopte (a se vedea, în special, Hotărârea din 16 septembrie 1999, WWF și alții, C-435/97, Rec., p. I-5613, punctul 32).
- 41 În al doilea rând, este necesar să se precizeze că acțiunea introdusă de PreussenElektra vizează rambursarea sumei pe care a trebuit să o plătească întreprinderii Schleswag pentru compensarea costului suplimentar cauzat acesteia de cumpărarea de energie electrică eoliană efectuată în baza obligației de cumpărare prevăzute de Stromeinspeisungsgesetz, modificată, de la producătorii acestui tip de energie electrică stabiliți în zona acesteia de furnizare.
- 42 Prin urmare, acțiunea principală nu poate fi considerată ca având un caracter ipotetic.
- 43 Evident, Schleswag are ca și PreussenElektra interesul ca articolele 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, care prevăd respectiva obligație de cumpărare și stabilesc prețul de plătit în consecință, să fie considerate ca reprezentând un ajutor ilegal de la plata căruia ar putea să se eschiveze drept urmare. Cu toate acestea, acțiunea principală nu se referă la ajutorul pe care Schleswag îl acordă aparent, în temeiul articolelor 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, producătorilor de energie electrică din surse de energie

regenerabile, ci la partea din pretinsul ajutor pe care PreussenElektra a trebuit să o ramburseze întreprinderii Schleswag în temeiul articolului 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată.

- 44 Întrucât aceste obligații pentru Schleswag și PreussenElektra decurg direct din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, nu se poate considera că litigiul dintre reclamantă și pârâta din acțiunea principală constituie o construcție procedurală realizată de părțile din acțiunea principală pentru a determina Curtea să adopte o poziție cu privire la anumite probleme de drept comunitar care nu răspund unei nevoi obiective inerente soluționării litigiului.
- 45 Această concluzie se coroborează cu faptul că instanța de trimitere a admis intervenția în acțiunea principală, în sprijinul pretențiilor formulate de Schleswag, Windpark și Land Schleswig-Holstein, care susțin legalitatea articolelor 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată.
- 46 În aceste condiții, faptul că PreussenElektra este acționarul principal al Schleswag nu este de natură să priveze litigiul dintre acestea de caracterul său real.
- 47 În ultimul rând, este necesar să se constate faptul că, în ordonanța de trimitere, Landgericht a definit în mod suficient cadrul legislativ național și a explicat clar motivele pentru care consideră că întrebările pe care le adresează sunt relevante și că răspunsul la aceste întrebări este necesar pentru soluționarea litigiului.
- 48 În ceea ce privește, pe de o parte, întrebările referitoare la articolele 92 și 93 din tratat, instanța de trimitere a indicat, în special, astfel cum rezultă de la punctul 25 din prezenta hotărâre, că întrebarea dacă Stromeinspeisungsgesetz, modificată, constituie un ajutor este prealabilă întrebării dacă modificările pe care legea din 1998 le-a adus versiunii inițiale a Stromeinspeisungsgesetz constituie o modificare a ajutorului în sensul articolului 93 alineatul (3) din tratat care necesită aplicarea procedurii prevăzute de această dispoziție în vederea adoptării modificării respective.
- 49 De asemenea, instanța de trimitere a explicat că, dacă în mod eronat nu s-a respectat procedura de control prealabil, acesteia îi revine sarcina de a suporta, conform dreptului intern, consecințele efectului direct al articolului 93 alineatul (3) a treia teză din tratat dispunând că regimul modificat din Stromeinspeisungsgesetz nu se aplică și că plățile efectuate de PreussenElektra către Schleswag trebuie restituite.
- 50 Astfel cum recunosc chiar intervenienții din acțiunea principală, argumentul întemeiat pe faptul că Curtea nu are competența de a interpreta noțiunea de ajutor în sensul articolului 92 din tratat decât în cazul în care nu s-a respectat procedura de control prealabil prevăzută la articolul 93 alineatul (3) din tratat necesită o interpretare a criteriului modificării ajutorului sau a sferei de aplicare a efectului suspensiv al celei de-a treia teze de la această dispoziție, interpretare care constituie chiar obiectul unora dintre întrebările adresate.
- 51 Același lucru este valabil pentru argumentul guvernului german întemeiat pe faptul că nu este necesar să se răspundă la întrebările referitoare la articolul 92 din tratat în măsura în care în acțiunea principală numai articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, ar reglementa raporturile dintre PreussenElektra și Schleswag. Într-adevăr, întrebările referitoare la articolul 92 din tratat privesc tocmai necesitatea de a stabili dacă articolul 4 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, constituie de sine stătător sau în coroborare cu articolele 2 și 3 un regim de ajutoare în sensul acestei dispoziții.

- 52 În ceea ce privește, pe de o parte, întrebarea referitoare la articolul 30 din tratat, este suficient să se sublinieze că nu reiese clar că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu caracterul real sau obiectul acțiunii principale.
- 53 Rezultă din considerentele precedente că este necesar să se răspundă la întrebările adresate.

Cu privire la interpretarea articolului 92 din tratat

- 54 Cu titlu introductiv, este necesar să se constate pe de o parte că nu se contestă faptul că obligația de cumpărare la prețuri minime de energie electrică produsă din surse de energie regenerabile, precum cea prevăzută la articolele 2 și 3 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, creează un avantaj economic sigur pentru producătorii acestui tip de energie electrică, în sensul că le garantează, fără niciun risc, venituri mai mari decât cele pe care le-ar obține în absența obligației.
- 55 Este necesar să se sublinieze, pe de altă parte, că reiese din răspunsul dat de guvernul german la o întrebare scrisă a Curții că numai în două dintre cele opt întreprinderi germane principale care produc energie electrică și exploatează rețele de transport de înaltă tensiune, printre care se numără și PreussenElektra, participația autorităților publice este majoritară. În plus, rezultă din acest răspuns că PreussenElektra este o filială în proporție de 100 % a unei alte societăți deținute în proporție de 100 % de către persoane private. Pe de altă parte, astfel cum rezultă din punctul 19 al prezentei hotărâri, Schlesweg este deținută în proporție de 65,3 % de către PreussenElektra și de numai 34,7 % de către autorități comunale ale Land Schleswig-Holstein.
- 56 Ținând seama de considerentele precedente, prima întrebare preliminară ar trebui înțeleasă ca având obiectul de a stabili dacă o reglementare a unui stat membru care, pe de o parte, obligă întreprinderi private de furnizare a energiei electrice să cumpere energie electrică produsă în zona lor de furnizare din surse de energie regenerabile la prețuri minime mai mari decât valoarea economică reală a acestui tip de energie electrică, iar pe de altă parte repartizează sarcina financiară care rezultă din această obligație între întreprinderile de furnizare a energiei electrice și operatorii privați de rețele de energie electrică situați în amonte, constituie un ajutor acordat de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat.
- 57 În această privință, ar trebui amintit că articolul 92 alineatul (1) din tratat declară incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între statele membre.
- 58 Or, rezultă din jurisprudența Curții că se consideră ajutoare în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat numai avantajele acordate în mod direct sau indirect prin intermediul resurselor de stat. Într-adevăr, distincția făcută de această dispoziție între „ajutoarele acordate de state” și ajutoarele acordate „prin intermediul resurselor de stat” nu înseamnă că toate avantajele acordate de un stat constituie ajutoare, fie că sunt sau nu sunt finanțate prin intermediul resurselor de stat, ci urmărește doar să includă în această noțiune avantajele pe care statul le acordă în mod direct, precum și cele care se acordă prin intermediul unui organism public sau privat, desemnat sau instituit de statul respectiv (a se vedea hotărârile din 24 ianuarie 1978, Van Tiggele, 82/77, Rec., p. 25, punctele 24 și 25; Sloman Neptun, citată anterior, punctul 19; din 30 noiembrie 1993, Kirsammer-Hack, C-189/91, Rec., p. I-6185, punctul 16; din 7 mai 1998, Viscido și alții, C-52/97–C-54/97, Rec., p. I-2629, punctul 13; din 1 decembrie 1998,

Ecotrade, C-200/97, Rec., p. I-7907, punctul 35, precum și din 17 iunie 1999, Piaggio, C-295/97, Rec., p. I-3735, punctul 35).

- 59 În speță, este necesar să se constate că obligația, impusă întreprinderilor private de furnizare a energiei electrice, de a cumpăra la prețuri minime stabilite energia electrică produsă din surse de energie regenerabile nu implică un transfer direct sau indirect de resurse de stat către întreprinderile producătoare de acest tip de energie electrică.
- 60 Prin urmare, nici repartizarea sarcinii financiare care decurge pentru aceste întreprinderi private de furnizare a energiei electrice din respectiva obligație de cumpărare între acestea și celelalte întreprinderi private nu ar putea să constituie un transfer direct sau indirect de resurse de stat.
- 61 În aceste condiții, faptul că obligația de cumpărare este impusă prin lege și conferă un avantaj incontestabil anumitor întreprinderi nu este de natură să îi confere caracterul unui ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat.
- 62 Concluzia aceasta nu ar putea fi infirmată de faptul, indicat de instanța de trimitere, că povara financiară rezultată din obligația de cumpărare la prețuri minime poate să se repercuteze în mod negativ asupra rezultatelor economice ale întreprinderilor supuse acestei obligații și să implice, în consecință, o scădere a veniturilor fiscale ale statului. Într-adevăr, această consecință este inerentă unei astfel de norme și nu ar putea fi considerată că constituie un mijloc de a acorda producătorilor de energie electrică din surse de energie regenerabile un anumit avantaj pe socoteala statului (a se vedea, în acest sens, hotărârile *Slooman Neptun*, punctul 21 și *Ecotrade*, punctul 36, citate anterior).
- 63 În subsidiar, Comisia susține că menținerea efectului util al articolelor 92 și 93 din tratat, citite în coroborare cu articolul 5 din Tratatul CE (devenit articolul 10 CE), impune ca noțiunea de ajutor de stat să se interpreteze astfel încât să cuprindă totodată măsuri de sprijin care, precum cele prevăzute de *Stromeinspeisungsgesetz*, modificată, sunt hotărâte de stat dar sunt finanțate de întreprinderi private. Aceasta își întemeiază analiza, prin analogie, pe jurisprudența Curții conform căreia articolul 85 din Tratatul CE (devenit articolul 81 CE), citit în coroborare cu articolul 5 din tratatul menționat, interzice statelor membre să adopte măsuri, chiar și sub forma unor legi sau regulamente, care ar putea elimina efectul util al normelor privind concurența aplicabile întreprinderilor (a se vedea, în special, Hotărârea din 17 noiembrie 1993, *Meng*, C-2/91, Rec., p. I-5751, punctul 14).
- 64 În această privință este suficient să se sublinieze că, contrar articolului 85 din tratat, care are în vedere exclusiv modul de comportare a întreprinderilor, articolul 92 din tratat vizează direct măsurile adoptate de statele membre.
- 65 În aceste condiții, articolul 92 din tratat este suficient în sine pentru a interzice comportamentele statelor pe care le menționează și articolul 5 din tratat, care prevede la al doilea paragraf că statele membre se abțin să ia măsuri care ar putea pune în pericol realizarea scopurilor tratatului, nu ar putea servi la extinderea domeniului de aplicare a articolului 92 menționat asupra comportamentelor statale pe care nu le indică.
- 66 Prin urmare, la prima întrebare preliminară ar trebui să se răspundă că o reglementare a unui stat membru care, pe de o parte, obligă întreprinderi private de furnizare a energiei electrice să cumpere energie electrică produsă în zona lor de furnizare din surse de energie regenerabile la prețuri minime mai mari decât valoarea economică reală a acestui tip de energie electrică, iar pe de altă parte, repartizează sarcina financiară cauzată de această obligație între respectivele

întreprinderi de furnizare a energiei electrice și operatorii privați de rețele de energie electrică situați în amonte, nu constituie un ajutor acordat de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat.

- 67 Având în vedere acest răspuns, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare preliminară, care nu a fost adresată decât în măsura în care obligația de cumpărare la prețuri minime stabilite ar constitui un ajutor de stat, în timp ce repartizarea sarcinii financiare rezultate de aici nu ar constitui un ajutor.

Cu privire la interpretarea articolului 30 din tratat

- 68 Prin a treia întrebare preliminară, instanța de trimitere dorește în fond să stabilească dacă norma respectivă este sau nu incompatibilă cu articolul 30 din tratat.
- 69 În această privință, în primul rând ar trebui amintit că, în conformitate cu jurisprudența Curții, articolul 30 din tratat, prin interzicerea măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import între statele membre, vizează orice măsură națională care poate reprezenta un obstacol direct sau indirect, existent sau potențial, pentru comerțul intracomunitar (Hotărârea din 11 iulie 1974, Dassonville, 8/74, Rec., p. 837, punctul 5).
- 70 În al doilea rând, ar trebui subliniat că rezultă, de asemenea, din jurisprudența Curții că obligația impusă operatorilor economici dintr-un stat membru de a se aproviziona într-un anumit procent dintr-un anumit produs de la un furnizor național limitează în această măsură posibilitățile de a importa același produs împiedicându-i pe acești operatori să se aprovizioneze pentru satisfacerea unei părți din necesarul lor de la operatori situați în alte state membre (a se vedea, în acest sens, hotărârile din 10 iulie 1984, Campus Oil și alții, 72/83, Rec., p. 2727, punctul 16, precum și din 20 martie 1990, Du Pont de Nemours Italiana, C-21/88, Rec., p. I-889, punctul 11).
- 71 Or, reiese expres din articolele 1 și 2 din Stromeinspeisungsgesetz, modificată, că obligația de cumpărare impusă întreprinderilor de furnizare a energiei electrice nu se aplică decât pentru energia electrică produsă din surse de energie regenerabile în domeniul de validitate a acestei legi și în zona de furnizare corespunzătoare fiecărei întreprinderi în cauză și poate, prin urmare, să constituie un obstacol cel puțin potențial în calea comerțului intracomunitar.
- 72 Cu toate acestea, pentru a aprecia dacă o astfel de obligație de cumpărare este totuși compatibilă cu articolul 30 din tratat, este necesar să se țină seama, pe de o parte, de obiectivul reglementării în cauză, iar pe de altă parte, de particularitățile pieței energiei electrice.
- 73 În această privință, este necesar să se sublinieze că utilizarea surselor de energie regenerabile pentru producția de energie electrică, pe care o reglementare precum Stromeinspeisungsgesetz, modificată, urmărește să o promoveze, este utilă pentru protecția mediului în măsura în care contribuie la reducerea emisiilor de gaz cu efect de seră care se numără printre principalele cauze ale schimbărilor climatice pe care Comunitatea Europeană și statele sale membre s-au angajat să le combată.
- 74 În acest sens, dezvoltarea acestei utilizări se numără printre obiectivele prioritare pe care Comunitatea și statele sale membre intenționează să le realizeze în vederea punerii în aplicare a obligațiilor pe care le-au contractat în temeiul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, aprobată în numele Comunității prin Decizia 94/69/CE a Consiliului din 15 decembrie 1993 (JO 1994, L 33, p. 11), precum și în temeiul Protocolului celei de-a

treia Conferințe a părților la această convenție, adoptat la Kyoto la 11 decembrie 1997, semnat de Comunitatea Europeană și statele sale membre la 29 aprilie 1998 [a se vedea, în acest sens, în special Rezoluția 98/C 198/01 a Consiliului din 8 iunie 1998 privind sursele de energie regenerabile (JO C 198, p. 1), precum și Decizia 646/2000/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 februarie 2000 de adoptare a unui program multianual de promovare a surselor de energie regenerabilă în Comunitate (Altener) (1998/2002) (JO L 79, p. 1)].

- 75 Este necesar să se remarce că această politică are, de asemenea, ca obiectiv protecția sănătății și vieții persoanelor și animalelor, precum și conservarea plantelor.
- 76 În plus, astfel cum reiese din articolul 130 R alineatul (2) primul paragraf a treia teză din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 174 alineatul (2) primul paragraf CE), cerințele în domeniul protecției mediului trebuie să fie integrate în definirea și punerea în aplicare a celorlalte politici ale Comunității. Tratatul de la Amsterdam a transferat această dispoziție într-o formă ușor modificată la articolul 6 CE, care apare în partea întâi a acestuia intitulată „Principii”.
- 77 De altfel, rezultă în mod expres de la al douăzeci și optulea considerent din Directiva 96/92 că, „din motive de protecție a mediului”, articolul 8 alineatul (3) și articolul 11 alineatul (3) din aceasta autorizează statele membre să acorde prioritate producerii energiei electrice din surse de energie regenerabile.
- 78 De asemenea, trebuie precizat că această directivă, astfel cum reiese din al treizeci și nouălea considerent, nu constituie decât o nouă etapă a liberalizării pieței energiei electrice și permite persistența unor obstacole în calea schimburilor de energie electrică între statele membre.
- 79 În plus, este necesar să se constate că energia electrică este de așa natură încât, odată admisă în rețeaua de transport sau de distribuție, este dificil să se determine originea ei și mai ales sursa de energie din care a fost produsă.
- 80 În această privință, Comisia a considerat, în Propunerea sa de directivă 2000/C 311 E/22 a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea energiei electrice din surse regenerabile pe piața internă a energiei electrice (JO 2000, C 311 E, p. 320), prezentată la 31 mai 2000, că punerea în aplicare în fiecare stat membru a unui sistem de certificate de origine a energiei electrice produse din surse de energie regenerabile care pot face obiectul unei recunoașteri reciproce este indispensabilă pentru a conferi schimburilor de acest tip de energie electrică un caracter fiabil și totodată posibil în practică.
- 81 Având în vedere toate considerentele precedente, este necesar să se răspundă la a treia întrebare preliminară că, în stadiul actual al dreptului comunitar privind piața energiei electrice, o normă precum Stromeinspeisungsgesetz, modificată, nu este incompatibilă cu articolul 30 din tratat.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 82 Cheltuielile efectuate de către guvernele german și finlandez, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura pendinte din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Landgericht Kiel, prin ordonanța din 13 octombrie 1998, declară:

- 1) **O reglementare a unui stat membru care, pe de o parte, obligă întreprinderi private de furnizare a energiei electrice să cumpere energie electrică produsă în zona lor de furnizare din surse de energie regenerabile la prețuri minime mai mari decât valoarea economică reală a acestui tip de energie electrică, iar, pe de altă parte, repartizează sarcina financiară cauzată de această obligație între respectivele întreprinderi de furnizare a energiei electrice și operatorii privați de rețele de energie electrică situați în amonte, nu constituie un ajutor acordat de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 87 alineatul (1) CE].**
- 2) **În stadiul actual al dreptului comunitar privind piața energiei electrice, o asemenea reglementare nu este incompatibilă cu articolul 30 din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 28 CE).**

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Wathelet

Skouris

Edward

Puissochet

Jann

Sevón

Schintgen

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 13 martie 2001.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias